

ІНЖЕНЕРІЯ СЕРЕДОВИЩА ТА БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

УДК: [331.45/.47]

Бочковський А.П.
*Одеська національна академія
харчових технологій*

АКТУАЛІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ПРОМИСЛОВОЇ БЕЗПЕКИ У СТАЛОМУ РОЗВИТКУ ЛЮДСТВА

У статті проаналізовано смислове значення терміну «сталий розвиток» і на основі аналізу запропонована власна його інтерпретація. Визначено, що за останні роки завдяки процесам розширення техногенного середовища, активного приросту населення нашої планети та масштабної урбанізації стрімко зростає кількість катастроф природного та техногенного характеру. Встановлено, що в останні десятиліття, кількість великих техногенних катастроф стабільно перевищує кількість природних. В структурі техногенних катастроф (серед промислових, транспортних та змішаних) найбільшими за кількістю постраждалих і за матеріальними збитками стали промислові катастрофи. Інтерпретовано визначення головного принципу сталого розвитку і зроблено висновок, що тенденції сучасної моделі розвитку людства йому прямо суперечать. Проведено огляд відомих досліджень щодо напрямів реалізації концепції сталого розвитку людства у світі та Україні, а також ролі охорони праці і промислової безпеки в цьому процесі. Наведено еволюційний розвиток охорони праці як науки з давніх часів до сьогодення, а також внесок великих вчених в процес розвитку охорони праці та промислової безпеки.

Проаналізовані сучасні тенденції професійних ризиків та техногенних небезпек в Україні та світі. На основі аналізу визначено, що особливу небезпеку на сьогоднішній день викликає всебічне використання (наявність, обертання) хімічних речовин на всіх без виключення робочих місцях в світі, а також масштабне використання пестицидів першого та другого класу небезпеки. Встановлено, що на території України накопичено 4,4% світових покладів непридатних до використання пестицидів. Поширення використання хімічних речовин на виробництві стало причиною 86% всіх смертей, що пов'язані з професійною діяльністю людини. Зазначено провідну роль охорони праці як необхідного елементу забезпечення реалізації концепції сталого розвитку у світі. Визначено основні сучасні проблеми розвитку охорони праці як науки в Україні та запропоновані перспективні шляхи їх вирішення.

Ключові слова: охорона праці, професійний ризик, сталий розвиток, небезпека, виробничий травматизм, профзахворювання, актуалізація, промислова безпека.

В статье проанализировано смысловое значение термина «устойчивое развитие» и на основе проведенного анализа предложена собственная интерпретация данного термина. Определено, что за последние годы благодаря процессам расширения техногенной среды, активного прироста населения нашей планеты и масштабной урбанизации, стремительно возросло количество катастроф природного и техногенного характера. Установлено, что в последние десятилетия, количество крупных техногенных катастроф стабильно превышает количество природных. В структуре техногенных катастроф (среди промышленных, транспортных и смешанных) крупнейшими по количеству пострадавших и материальному ущербу стали промышленные катастрофы. Интерпретировано определение главного принципа устойчивого развития и сделан вывод, что тенденции современной модели развития человечества прямо ему противоречат. Проведен обзор известных исследований по направлениям реализации концепции устойчивого развития человечества в мире и Украине, а также роли охраны труда и промышленной

безопасности в обеспечении этого процесса. Показаны этапы эволюционного развития охраны труда как науки с древних времен и до наших дней, а также приведен вклад великих ученых в процесс развития охраны труда и промышленной безопасности.

Проанализированы современные тенденции профессиональных рисков и техногенных катастроф в Украине и мире. Установлено, что особую опасность представляет использование (наличие, обращение) химических веществ на всех без исключения рабочих местах, а также масштабное использование пестицидов первого и второго класса опасности. Установлено, что на территории Украины накоплено 4,4% мировых запасов непригодных к использованию пестицидов. Использование химических веществ на производстве стало причиной 86% всех смертей, связанных с профессиональной деятельностью человека. Определена ведущая роль охраны труда на пути реализации концепции устойчивого развития человечества. Установлены основные современные проблемы развития охраны труда как науки в Украине и предложены перспективные пути их решения.

Ключевые слова: охрана труда, профессиональный риск, устойчивое развитие, опасность, производственный травматизм, профзаболевания, актуализация, промышленная безопасность.

The article provides analysis for semantic meaning of the term “sustainable development” and personal interpretation based on the analysis. It was found that amount of natural and industrial disasters has increased dramatically in recent years as a result of industrial expansion processes, dynamic population growth at our planet and tremendous urbanization. It was discovered that amount of large industrial disasters always exceeded natural ones over the past few decades. Within technological disasters (among industrial, transport and mixed) industrial disasters are the biggest in respect of the loss of property and amount of injured persons. The article renders main principle of sustainable development and provides conclusion that modern progress trend of mankind contradicts this principle. The article represents investigation survey regarding ways of concept realization for sustainable development of mankind over the world and in Ukraine particularly, as well as occupational and industrial safety role in such process. The article describes evolution of occupational safety as a science since ancient times till nowadays and contribution of great scientists to occupational and industrial safety development process.

The article gives analysis for modern trends of professional risks and technological hazards in Ukraine and over the world. Based on analysis it was concluded that real danger constitutes comprehensive usage (availability, circulation) of chemical substances at every workplace throughout the world and tremendous use of I and II hazard category pesticides. It was defined that 4.4% of unusable pesticides world deposits is accumulated at the territory of Ukraine. Dynamic use of chemical substances at the production sites caused 86% of all deaths, connected with professional activity of people. The leading part of occupational safety was mentioned as a main element of insuring realization of concept for sustainable development in the world. The article defines basic modern problems of occupational safety as a science in Ukraine and represents prospective ways of their solution.

Key words: occupational safety, professional risk, sustainable development, danger, industrial accident, occupational disease, updating.